

MAGYAR MŰSA.

Költ Bétsben 23. Júniusban 1787.

Az el-kezdett munkának Folytatása.

Ugyan ezen alkalmatossággal, és hasonló dolog-
rúl irtam két forú végezetes verseket-is, mel-
lyeket még magam mentségére ide teszek:

'S hát fáj? óh Nagy Magyar! mikor ellent állnak
A' Magyar nyelv' egét támogató vállnak,
Nem hogy *Herkules*-ként rajtad könnyítnének,
Hogy tsillagink frissebb forgással mennének.

— — — — —
El-hidd; a' Felség-is hogy a' minapába,
Német szót parantsolt a' Magyar' szájába,
Nem a' Magyar nyelvet akarta pusztítani,
Hanem a' Deákat Németre fordítani:

Hogy így ha az a' nyelv nekünk-is bővülne,
Nemzetünk más néppel jobban edgyesülne.
Hogy pedig nyelvünket csak nem abba hadgya;
A' fok Nemes Magyar 's Nemzetünknek naggya;
Született nyelvünkön hogy ritkán beszélnék
Azok; kik Magyarok; 's Magyarok közt élnek:—
Nem tudnak Magyarúl; az ókozza benne,
'S nem a' meg-utálás leg-főbb oka ennek;
El-szoktak nyelvünktől nagy tárfáságokban;
Járván imitt amott külső országokban;

'S ha ifzta Magyarral itthon beszéllenek,
 Roszszúl efik a' hang, 's szólni szégyenlenek;
 Sőt az Urfiak-is a' nagy udvarokban,
 Nőnek Német, Olasz, Frantz tárfaságokban,
 Idegen tselédek forganak mellettük,
 Kik a' szolgálatra jobban rá szűltek.
 Lehet, hogy a' szégyen utálattá válhat,
 Végre annyira-is nőhet ez utálat,
 Hogy a' Magyar nyelvnek gyarapítójának
 Ellent-is kívánnak álni 's a' t.

Ezen edgynehány-féle verseket én ugyan, tsak példái-
 rául írtam ide; de ha valaki hafznaikat fogja tölem
 tudakozni, arra-is kéfzen léfzek a' felelettel: re-
 ménylem, hogy ha fok Magyar tsak maga gyakoriá-
 sáért-is irogatna hasonlókat; annyira vihetnék a' Po-
 éfist, 's az által nyelvünket-is, hogy fok nemzete-
 ket fellyül haladnánk; és a' mint hozzá fogtak a' jó
 vérű Magyarok, van reménységem; hogy a' némely
 Magyaroknál únalomba ment telekes botskort meg-
 fogják ismerni jónak, 's betsülni az idegen nemze-
 tek, mihelyt a' gyémántos farkantyuk a' fizekbe
 tűnnek. Hogy pedig hozfszú tudósítáfom, a' Ma-
 gyar Músának únszoláfinak-is kedvét töltse, elő ug-
 rom utólyára az *Ovidius* könnyű paputtsában; és
 ide írom a' *Metamorfoziszból Ajáxnak Uliffeszél* az
Akhilles' fegyverén. vólt vetelkedését, mellyet mi-
 vel már régen fordítottam, most pedig az *Originál-
 lal* öfzve nézni, reá nem értem, fenki fe velle fze-
 memre, ha valahol hibáztam. (A' mint arrúl-is kü-
 lönöllen engedelmet kérek kedves Hazámfiatúl, hogy
 ha gondolataimban vagy el-tévedtem; vagy a' mit
 ki-tálaltam, jól meg-nem sózhattam, ne legyék azért
 izetlen; mert az én jó igyekezetemnek az leg-na-
 gyobb akadállya, hogy fem nállam, fem küzel hoz-
 zám

zám ollyas könyv-tár nints, a' mellyel magamon fe-
gítheflek, és így mivel magam gondolatait tudós
könyvekből hazugságba nem hagyhatom, ez az oka
mind annak, hogy ilyen szabadon írok; mind an-
nak, hogy tudós Hazámfiainak levélbéii beszélgeté-
seiket ki-kérem.) — A' következő versek tizen-
öt lábúk, de a' mellyekben önként femmi hang-mér-
téket nem tartottam, sem azokat a' közép egyenlő
végezetekkel úgy meg nem tzipfráztam, mint *Faludi*
a' magáéit, a' ki az ilyeneket szerette, és illye-
nekkel írta *Fillist*-is. — Így vólt hát a' vetélkedés.

Sőt meg-maradt fegyvere-is tzipvakodást tsinála,
'S lett-is edgy erős férjfinak, kardja miatt halála.

Tsak *Uliszszes* akadt öszve a' *Telamon'* fijával,
Amaz ezével dítsekszék, ez pedig a' karjával;
E' pert el-igazítani *Agamemnon* akarta,
Azért a' Görög Urak közt ez iránt gyűlést tartá.
A' Fővebb Hadi-Vezérek immár öszve-is ültek,
Kikhez a' köz emberek-is e' tsata nézni gyűltek. —
Fel-kél először-is *Ajax*, adódván engedelem,
A' hét bika bőrrel be-vont-paizsos Fejedelem.
Külömben-is haragos vólt, de most-is úgy intézi,
Hogy vérbe forgó szemével a' partot körül nézi.
'S rá mutatván az ott álló seregre a' kezével,
Ekképp' kezdi-el beszédjét a' *Jupiter'* nevével:
Ez hajók 's ez sereg előtt foly a' nagy *Ajax'* pere,
Kivel; melly szégyen! *Uliszszes* perbe ki szálni
mere.

Holott fokszor nem álhatta *Hektor'* haragja bevét,
Mellyel én fokat izzadtam, 's nyeltem keferű levét.
Sőt fokszor a' sereg mellől vizfsza-is szorítottam,
'S maga óltalmazására a' várba szalasztottam.

De

De már látom, jobban tettik, hogy szóval vetekedjünk,
Mint, úgy próbálni az erőt, hogy kardra kereked-
jünk.

Holott én nem olly beszédes, 's készületlen-is vagyok —
Néki nintsenek ereji, mint én nékem, olly nagyok.
'S a' mennyivel én erősebb 's jobb vagyok katonának,
Annyival nagyobb vágása az ő nyelve' allyának.
Külömben, mit emlegettem sok viselt dolgaimat,
Ti magatok jól tudjátok próbáim' 's hartzaimat.
Hagyd dítsekedjen *Uliszses*, 's hadd hánytassa azokat
A' titkofon tselekedet, 's talám költött dolgokat; —
Nagy, meg vallom a' jutalom, 's szép lezsz a' gyöze-
delem,

De szégyenlem, hogy *Uliszszest* teszük edgy karba
velem.

'S bár nagy lezsz-is a' mit nyerek, nem tartom sze-
rentsének,

Ha engem' perlő társává *Uliszszesnek* tevének.

Már ő nyerteslebb én-nálam, akar győzött akar nem,
Mert dítsekedhetik vele, hogy vetélkedett velem. —

Én nékem, ha *Virtusaim* előttetek nem nagyok,
Ez edgy tsak igaz rólam, hogy *Telamon'* fija va-
gyok,

A' ki *Herkules*szel edgyütt a' régi Trója' várát
Le-rontotta, 's edgyé tette köfalával határát.

Telamon pedig a' híres *Eakustól* született,
Kit *Plutó* még Pokolban-is ítélő Bíróvá tett.

Eakust Fijának vallyá *Jupiter* maga' szája,
És így *Ajax* *Jupiternek* majd tsak-nem unokája.

De én még-is nem hánytatnám Isteni nemzetségem'
Ha *Akhilles*szel nem kötne öfzve szoros vérségem.

Minthogy tehát jól tudjátok régi Nemem' gyökerét,
Atyámfia vólt *Akhilles*; adjátok a' fegyverét.

De

De te! gonofz maradéka a' tsalárd *Zizifus*nak!

Miért tekernéd hamissan igazságát e' jusnak.
Nints neked Atyafiságod *Akhilles'* nemzetéhez,
Miért tartod hát olly igen juslodat fegyveréhez?
Én minden nógatás nélkül fegyverem' fel-kötöttem.

'S önként tsak-nem leg-először e' tsata helyre jöttem.
Emez, hogy el-kerülhelle gyenge katonaságát,
Okúl adta tsalárd színnel tettetett bolondságát.

Míg *Palemédes* okossan ezt ki-nyílatkoztatta,
A' minthogy ötet *Ulifszes* már halálnak-is adta.
Hát most a' leg-jobbik fegyvert az akarja el-nyerni?

Ki kész nem vólt a' magáét akkor fel-venni merni.
'S hát, az *Akhilles* fegyverét én meg-nem érdemlettem,
A' ki a' veszedelmekben mindenkor első lettem?

Vajha! vagy bolond lett volna *Ulifszes* valósággal,
Vagy soha el-fe-jött volna e' Vitéz tárfasággal.
Mert ez a' tsalárd *Ulifszes* vólt az oka annak-is,

Hogy *Lemnus*ban kell maradni *Peántes'* Fijának-is.
A' ki most a' barlangok közt kefereregve nyomorog,
'S a' mint mondják, *Ulifszes*re átkozódik és morog.

Es a' *Herkules*rül maradt halznos mérges nyíllakat
Vesztegeti, lövöldözvén, éhezve, madarakat.
A' melly nyíllak, ha ő vele *Trója* alatt vólnának

Ez még fent álló kő falak omolva láttzanának.
El-még-is, és hogy *Ulifszest* veszti-re nem követte
A' jó Vezér *Filoktetes*, tán közönettel vette.

De bár *Palamédes*nek-is hazánkha maradása

Lett volna, mint a' Táborban gyanúsan meg-halása;
A' kín a' tsalárd *Ulifszes* boszszút akarván álni,
Hogy ki-tudta bolondsága' színes vóltát találni.

Vádolta szegényt gonofzúl titkos el-partolással,
Hogy titkon egyet értettek Ő's *Priamus* edgymással.
Sőt jelük, *Trójából* küldött aranyat-is mutatott,
Mellyet már az előtt titkon sátorába áfatott.

Es

Es így vagy számkivetéssel vitézinket vesztette,
 Vagy tsalárdúl el-vádolván, halállal büntettette.
 Így kell hinni *Uliszses*nek; így szokott ő hartzolni,
 'Sim most még-is a' fegyverből ő akar parantsolni.
 Ki ékeffen szóllásával *Nesztor*-is meg-haladja,
 De el-pártolt már attúl-is, bár akarmint tagadja;
 Mert mikor az öreg *Nesztor* vele iszorúlt magával,
 'S nem mehetett a' mint kellett meg-febesült lovával:
 Könyörgött, hogy ne hagyja ott *Uliszses* e' tsatában,
 Ő el-nyargalt és ott hagyta nyomorúltat magában.
 Jól tudta ezt *Diomedes*, sőt hogy ezt tselekedte,
*Uliszses*nek a' szemére számtalanszor vetette —
 Nem nézik-el az Istenek a' roszsz tselekedetet,
 A' mint, hamar a' szerentse neki-is vakot vetett.
 Mert, hogy *Szokust* el-vesztette az *Uliszses*' fegyvere,
 Meg-lepte őtet-is hamar az ellenség' ezere.
 Meg-íjed, 's félelmes lába mindenfelé tántorog,
 Végre rúttól el-is esik, 's veszedelemben forog.
 Akkor osztán a' társait, hogy mentsek, sírva kérte;
 'S én tevém-ki életemet, veszedelemre érte.
 Be takartam a' veszendőt bika-bőr paizfommal,
 Jöjmost oda, ha fel-tenni merisz az én jobb karommal.
 Jöjj most oda; 's paizfomnak vonnyad alá magadat,
 Úgy indíts az ellenséggel, és én velem-is hadat.
 Mihelyt innen ki-ragadtam, el-ment maga' útjára,
 'S ki-szabadúlása után gondot viselt magára.
 Jön *Hektor* 's hozza magával majd minden Isteneit,
 Meg-rettenti a' Görögök hatalmas vitézeit.
 Meg-rettent nem tsak Tégedet; sőt az erőseket-is,
 Nem talált én rajtam kívül, kivel vívjon, edgyet-is.
 En pedig, míg meg-ölt volna, úgy meg-ütém edgy kövel,
 Hogy a' Nagy Vitéz, lovárúl a' földre rohant fővel.
 Es mikor a' kivel vívjon, társat kérne magának,
 Társúl egész Görög tábor engemet kívánának.
 A' mint

A' mint kívánságtok fzerént valamit tsak tettem-is,
A' vagy tsak, meg-nem-győztem tőle, ha nem győz-
tem-is.

El-jönnek a' Trójaiak fel-dúlni a' hajókat,
Tűzzel, vassal, és *Hektorral* erősítik magokat.
Mit ért akkor az *Uliszszes* ékesen szólló szája?

Rajtam fordúlt-meg a' hartznak vérengező tsatája.
En áltam *Hektor'* elibe rongyollott fegyveremmel
'S bé takartam hajótokat, mint paizsal, mellyemmel.
Külömben, haza semmiképp' nem tudunk vólna menni,
Méltó legyek hát ezekért, ez edgy fegyvert el-venni.
Mit mondjak: a' fegyvernek-is nem kis betsületére
Vál, ha kerül az enyimre és nem a' más kezére. —
Vessük öszve már, 's mérjük-meg egyenes mértékekkel.
Fel-érnek-é az *Uliszszes* érdemei ezekkel?

Hogy éjjel meg-ölte *Rézust* a' *Trátzia* Királyát,
'S el-hozta fok szép fehérenn tündöklő paripáját.
Amaz erőtlen *Dolont* (és más tsekély dolgokat).
Helenust, a' Trójaiak' jövendő mondójokat.
A' kit lopva akkor fogott, és tett vólt rabbá leffel,
A' mikor' a' *Pallás* képét lopta *Diomédessel*.
Mindent titkon alattomban, és gyanúfan mivele,
Azon kívül *Diomedes* mindenkor ott vólt vele;
Ha hát ezekért ilyen nagy jutalmat érdemele;
Öszszak a' fegyvert két felé: *Diomedesé* fele. —
De minek neki a' fegyver, holott tsak fegyveretlen
Hadakozik, lop, és titkon tsal mindég a' hitetlen.
Tsak a' tündöklő *Sisaknak* aranyozott fedele,
El-árúlja, 's búvásának leszsz mindenkor jó jele.
Nem-is e' *Sisakhoz* való ez az *Uliszszes* feje,
Mert hogy az, a' milyen nehéz, el-bírja, nints
ereje.

Azon kívül, az *Akhilles* széles pallósa' nyele
Nehéz, 's nem bír az erőtlen *Uliszszes* soha vele.

Az

Az a' paizs-is ; a' mellynek e' világ oldalára
 Ki-van mettzve , nem illenek erőtlen bal karjára ;
 Miért-is kéred azokat , ám tiéd legyenek ,
 Lefsz a' mitől meg-foszszanak , nem a' mitől félje-
 nek .

Es ha a' Görög Nemzetnek rőszsz itélet tétele
 Néked itéli a' fegyvert ; valóba meg-ront vele ;
 Mert majd mikor futni akarsz , *mellyre jobb vagy mün-*
dennél ;

Súlyos lefsz a' nehéz fegyvert ; 's majd jól meg-
 nyom , míg mennél .
 Osztan ; a' Te Sifakodnak nintsen semmi hibája ;
 Mert igen el-vétve 's ritkán vólt legényes tsatája ;
 De meg-rongyollott az enyint ; lyukas — más kell he-
 lyébe

Ez fok próbákon által ment hív katoná' fejébe .
 De mi haszaa a' fok szónak ? könnyű beszélni merni ;
 Kardon van a' vetélkedés , kardal kell azt el-nyerni .
 Küldjék az ellenség közzé ; 's a' ki próbálni meri ,
 Menyen oda ; hozza vízfza ; 's vífelje , ha el-
 nyeri .

Ezzel Ajax a' nép előtt beszédjét el-végzette ;
 Es azt a' nép lassan zúgva helybe hagyni kezdte .
 De fel áll már *Ulifszes-is* , 's a' mint eddig vífelte ;
 Már most a' földtől szemejt edgy kitsinyt fel-emelte ;
 Tszendti hangját régen várt kellenietes szavának ,
 'S ekképpen kezdi számlálni okát igaz jűrsának :
 Ha még most élne *Akhilles* , mint én 's ti-is vártatok ;
 Nem vólna most fegyverének osztásával munkátok ;
 Te-is bírnál erős bajnok ! a' magad fegyverével ;
 Mi pedig a' Görögöknek edgy vitéz Vezérjével .

(A' többi következik.)

